

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΝ ΑΛΥΖΙΑ

Ἡ ἐφετινὴ ἐνταῦθα ἀνασκαφὴ τοῦ κατὰ τὸν λιμένα τοῦ Ἡρακλέους ἡρώου ἐπερατώθη πρὸ ὀλίγου. Τὸ ἔργον δὲν ὑπῆρξεν εὐκολον ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐπικρατήσασαν κακοκαιρίαν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς μονίμους φυσικὰς δυσχερείας τοῦ τόπου. Ἐπειδὴ τὸ ἐρείπιον ἀπέχει 20 περίπου μέτρα ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἦτις ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ὑψώθη, ὡς πανταχοῦ κατὰ τὴν Μεσόγειον, τὸ ὑπὸ τῶν παλαιῶν πατούμενον ἔδαφος εὑρίσκεται συχνακίς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὰ ἐρευνώμενα κτίσματα καὶ οἱ λίθοι κατακλύζονται εἰς τὸ βάθος ὑπὸ τῶν ὑψηλότερον σήμερον βεόντων ὑδάτων. Παρὰ τὰς δυσκολίας ταύτας ἡρευνηθῆ ὀριστικῶς ἢ πρὸς τὴν θάλασσαν νοτιὰ πλευρὰ τοῦ μνημείου καὶ νέας ἐκερδίσαμεν ἐνδείξεις, ὡς πρὸς τὸ ἀρχιτεκτονικὸν μέρος.

Ἡ προπερὺσι γενομένη ἀνασκαφὴ τῆς ἐταιρείας κατέδειξεν, ὅτι ὁ παρὰ τὸν Ἡράκλειον λιμένα τῆς Ἀλυζίας γνωστὸς σωρὸς μαρμάρων δὲν ἀνήκεν, ὡς ὑπετίθετο εἰς τὸ περίφημον διὰ τὰ ἐκεῖ ἀνατεθέντα ἔργα τοῦ Λυσίππου ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους, ἀλλ' εἰς μέγα ἐπιτάφιον μνημεῖον τοῦ β' μ. Χ' αἰῶνος. Ἄλλ' ὅμως συγχρόνως ὑπεδείχθη τότε, ὅτι ὁ νεώτερος τάφος ἐγένετο δαπάναις τοῦ ἀρχαίου Ἡρακλείου, διότι μερικὰ ἐκ τῶν μαρμάρων παρουσιάζον ὀπισθεν καλλίστην ἰωνικὴν ἐργασίαν τοῦ Δ' αἰῶνος. Λαμπρὸν εὔρημα τῆς ἀνασκαφῆς ὑπῆρξεν ἢ ἀνεύρεσις ὄλων σχεδὸν τῶν συντριμμάτων μαρμαρίνου γωνιαίου ἀρωτηρίου, μεταφερθέντος καὶ συγκροτηθέντος ἐν τῷ Ἐθν. Μουσείῳ. Ὡς πρὸς τὴν ἀναπαράστασιν ὑπέθεσα, ὅτι τὸ μωσσελεῖον ἦτο ἐν μικρογραφίᾳ παρόμοιον πρὸς τὸ περίφημον μνημεῖον τῆς Ἀλικαρνασσοῦ ἢ ἀκριδέστερον πρὸς τὸ ἐν Ἐάνθῳ τῆς Λυκίας μνημεῖον τὸ λεγόμενον τῶν Νηρηΐδων,

Διὰ τῆς ἐφετινῆς ἀνασκαφῆς ἡ ἀναπαράστασις τροποποιεῖται οὐσιωδῶς. Ἐντὶ τοῦ ὑποτεθέντος ναΐσκου ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τετραγώνου δάθρου, ὑπῆρχε μόνον ἀπλοῦν στηθαῖον ἐξ ὀρθοστατῶν κοσμούμενον κατὰ τὰς γωνίας δι' ἀκρωτηρίων διέδρων, ὡς τὸ τοῦ 1919. Ἐφέτος εὐρέθη ὑπὸ τὴν ΝΔ γωνίαν τὸ καλύτερον διατηρηθὲν ἀκρωτήριον αὐτῆς, ὡς ἤδη ἀνήγγειλα πρὸς τὴν ἑταιρείαν. Τὸ μέσον ἐκόσμει ἀετὸς κρατῶν διὰ τοῦ βράμφους στέφανον καὶ οὕτω, συμφώνως πρὸς τὸ ἐφετινὸν εὕρημα, θὰ συμπληρωθῇ καὶ τὸ χάσμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀποκειμένου. Τὸ ὄλον κτίσμα ὁμοιάζει πρὸς μέγαν τετράγωνον ὄμων μὲ τέσσαρας κάτω θαυμίδας, καὶ ἰωνικὸν ἄνω θριγκόν, ἐφ' οὗ τὸ στηθαῖον μετὰ τῶν ἀκρωτηρίων. Ἐπιφανῆ κοσμήματα ἦσαν κάτω μὲν γρύπες κατὰ τὰ 4 ἄκρα τῆς β' βαθμίδος ἄνω δὲ οἱ ἀετοὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν φυτικῶν συμπλεγμάτων τῆς κορωνίδος.

Ἐξ ἄλλων χωριστῶν εὕρημάτων τῆς ἀνασκαφῆς ἀξιόλογος εἶναι βωμὸς μαρμαρίνος στρογγύλος, ὕψ. 0, 43, κοσμούμενος διὰ παγκάρπων καὶ βουκρανίων ἀναγλύπτων. Τὸ σημαντικὸν εἶναι κυλινδρική ὀπή (διαμ. 0, 09) διήκουσα ἐκ τῶν ἄνω μέχρι τῆς βάσεως τοῦ βωμοῦ, ἐμφαίνουσα τὴν διὰ ταύτης διαρροὴν τῶν νεκρικῶν χοῶν.

Κ. Α. ΡΩΜΑΙΟΣ